

Franz Albert Aepinus

**In Festo S.S. Angelorum Anni, ob exhibitam ante duo Secula Augustanam
Confessionem, Jubilæi, De Sanctis Angelis Jubilantibus Nobis, Deum
Collaudantibus, ex Psalmo CXLIX. 2. disserit**

Rostochii: Typis Io. Iacob. Adleri, [1730?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1004005156>

Druck Freier Zugang

T. 512.

1730. Michael.

M-1256. 209.

Mith. + 730

IN FESTO S. S. ANGELORUM
ANNI,
ob exhibitam ante duo Secula Augustanam Confessionem;
Jubilæi,
DE
SANCTIS ANGELIS,
JUBILANTIBUS NOBIS,
DEUM COLLAUDANTIBUS
ex Psalmo CXLIIX. 2

differit,
ut, eorum exemplum imitati,
perpetuis DEUM prosequantur laudibus,
CIVES ACADEMICOS O. O. HONORATISSIMOS,
pro officii ratione,
PUBLICO hoc PROGRAMMATE
peramanter ac officiosè hortaturus,
UNIVERSITATIS VARNIACÆ RECTOR;
FRANCISC. ALBERT. ÆPINUS,
S. Th. D. & Prof. Ducal. Publ.
FCtatis item Theol. p. t. Decanus.

ROSTOCHII,
Typis IO. IACOB. ADLERI, SEREN. PRINCIPIS
& ACAD. Typographi.

M. 1256 209

Mni nos, non anno, sed die, quin horis omnibus singulisque momentis, Supremi Numinis erga nos gratiam & exhibita nobis beneficia deprædicandi causam non unam & occasionem habere, vel rationis penitus expertem esse, vel saltem ingratissimum mortalium, oportet, quisquis negare, aut in dubium vocare ausit. Nihilominus tamen nonnunquam singulares etiam nobis obvenire causas, cur certo tempore peculiariter DEO gratias agere laudesque illius decantare habemus, in aprico positum reor, adeò quidem, ut disputatione non egeat. Idcirco etiam præsentem, quem agimus, annum, Jubilæum celebravimus, singulare, quod illo, duorum ante Sectorum decursum, per Augustanæ Confessionis consignationem, prælectionem & publicationem, DEUS, veræ doctrinæ cœlestis Auctor ac Conservator O. M. nobis exhibuit, beneficium gratitudine devotæ mentis agnoscentes, ac qualibet occasione gratias illius benignitati sanctissimoque Nomini solventes. Et hodiernus etiam, qui nobis illuxit, dies novam iterum peculiarem nobis offert celebrandi Eum occasionem. Admonemur enim in illo magnorum, quæ Angelorum sanctorum interveniente ministerio nobis quotidie confert, bonorum, non ad gratitudinem solum, sed ad gratiarum quoque actionem animos nostros exsuscitantium, ut, corde lætante, ora quoque ac linguæ in laudes &

& gloriam benignissimi Patris cœlestis decantandam solvantur. Id quod vel idèò magis nostrum ducendum nobis officium est, quod & ipsimet Angeli divinæ Majestatis gloriæque celebratione strenuè funguntur, nobisque DEum laudantibus eum unà collaudant. Laudare namque sanctos hosce spiritus DEum, sacer Scripturæ, speciatimque Psalmorum Codex dubitare nos non finit, cum passim, Angelos DEum laudare, testetur quam disertissime. Plura ne conquiramus loca, sic ad laudandum eum velut excitantur *Psal. CXLIX. 1. 2. Hallelujah. Laudate Jehovahè cœlis: laudate Eum in excelsis. Laudate Eum omnes Angeli Ejus: laudate Eum omnes exercitus Ejus.* De Angelis sermonem heic esse, vix erit, qui dubitaverit. Quantumlibet enim vox מלאך (de cujus radice ac origine מלך, cum in sacris, adeoque tota lingua Ebraica inusitata sit; utrum ex Arabica, prout nonnulli, num ex Æthiopica lingua, cœu alii volunt: an verò, ut quibusdam placet, ab מלך, מלך in נ mutato & literis transpositis, arcessenda sit? vid. LEIGHII *Crit. S. V. T.*, & HEESERI *Observation. Philologico-Theolog. in Voces Chald. & Hebr. V. T. h. v.*) generalis sit significationis, quemlibet denotans alterius vice missum, legatum, nuncium, sive DEI sit ille, sive hominum, prout *1. Reg. XIX. 2.* de Jesabelis Reginæ nuncio, qui homo erat, usurpatur: quin & ipse Christus, missus scilicet in plenitudine temporis à DEO, *Gal. IV. 4. coll. Ef. LXI. 1.* hoc appelletur nomine *Malach. III. 1.* מלאך הברית Angelus seu Nuncius fœderis dictus; ut originis suæ ratione, haud secus ac ei respondens Græcum nomen ἄγγελος, quod etiam de Satanæ ipsius emissariis adhibetur, uti *2. Cor. XII. 7.* non naturæ, sed officii nomen sit; contextus tamen ubivis & locorum, in quibus occurrit, circumstantiæ, num divinus, aut humanus nuncius, vel ipse Christus sit intelligendus? clarè indicabunt. Nostro igitur in loco Christum, quem tamen aliàs quoque DEum celebrasse, ex *Matth. X. 25. Luc. X. 21.* constat, haud intelligi posse, vel solus ostendit hic occurrens numerus pluralis. Neque nuncios hominum Psaltem heic alloqui, partim ex eo cognoscitur, quod incolas coeli v. i. provocat ad laudandum DEum, partim quod homines postea demum v. 11. 12. 13. hujus sui officii admonentur, præcipuè verò ex suffixo pronominè, cum dicuntur nuncii Ejus, quem ante nominaverat, qui est Jehovah. Et quamvis homines quoque, præsertim Ecclesiæ Ministri, nun-

eii seu legati DEI dicantur, ut *Malach. III. 1.* Johannes Baptista, coll. *Matth. XI. 10.*, & reliqui, *Apoc. I. 20.* neque tamen eos heic intelligi, non solum ex modo dictis, sed etiam ex Psalmi totius dispositione ac coherentia patescit. Est quippe totus hic Psalmus laudatorius, excitans ad laudandum DEum creaturas omnes, primum quidem coelestes, v. 1. easque tam invisibiles, Angelos puta, v. 2. quam visibiles, v. 3. 4. 5. 6. dein & aquatiles, v. 7. tandemque terrestres, cum inanimatas, v. 8. 9. tum animatas, atque has & irracionales, v. 10. & racionales, v. 11. 12. indicatâ laudis causâ, v. 13. 14. Conf. hic Noster SAM. BOHLII *Analyt. Paraphr. Psalmor.* Dicuntur & ^{IT. T.} *Exercitus Ejus*, per quos, sunt, qui visibilem exercitum coelorum, i. e. stellas, significari, putant. At quoniam mox v. 4. *sqv.* sol, luna, & omnes stellæ lucis expressè nominantur, atque seorsim ad laudandum DEum convocantur, ne quidem ut probabilem isthanc admittere possumus interpretationem, intelligentes potius exercitum celestem invisibilem, scilicet spiritus illos finitos, quos Angelos, ad naturam quoque designandam usitato nomine, appellamus. Nam & hi coelestis exercitus dicti leguntur, *1. Reg. XXII. 19.* & *2. Chron. XIX. 18.* *Luc. II. 13.* nimirum Throni, Principatus, Dominationes, Virtutes, Potestates, quibus titulis *Eph. I. 21. Col. I. 16.* insigniuntur. Exercitui verò comparantur, tam officii, quam multitudinis seu numeri ratione. Quemadmodum enim milites Duci suo; sic DEO semper Angeli præsto sunt, & sub eo quasi militant, circumstantes eum ad obsequium parati ac ad nutum quasi quemlibet intenti, sicut etiam eorum non exiguus est, sed copiosus omninò numerus. Quod utrumque Danieli Propheta in somnio ac visione representatum, ut *Cap. VII. 10.* scribit: *Milites mille ministrabant Ei, & myrias myriadum coram Eo stabant.* Et hujus quidem ingentis eorum multitudinis habito respectu factum aliquibus videtur, quod non semel tantum, sed bina vice Angelos Psalteres alloquutus fuit. Quos DEum laudare vult, usus imperativo quidem, haud tamen imperando vel mandando, cum Angeli, humanæ potestati non subiecti, pro imperio à nullo mortalium juberi queant; sed amanter, sicut ut collaudent DEum, invitando, quid eos deceat, significando, & officii sui velut admonendò. Laudare verò DEUM Angeli dicuntur, non improprie tantum & objective, vel metonymicè, quemadmodum in sequentibus etiam inanimatæ creaturæ, ad laudandum

dandum Eum concitantur, dum scilicet non solum, de sapientiâ, potentia & bonitate DEI testantes, materiam laudandi eum in se copiosissimam ostendant, verum etiam nos, eas penitus inspicientes, ad laudes ipsius celebrandas commovent, excitant & impellunt, ut nostra quasi per ora DEus ab illis laudetur. At Angeli, quoniam intellectu rationeque præditæ creaturæ sunt, propriè laudare possunt & laudant. Etenim cogitandum non est, cum Angeli sint spiritus, organis loquendi corporeis non instructi, ut propriè loqui non possint, non posse illos etiam propriè loquendo DEum laudare. Quem enim fugit, sermonem alium internum, qui solâ mente peragitur, alium externum & ore prolatum esse? Licet itaque spiritus posteriori non utantur, sufficit illis priorem denegari non posse. Atque sic DEUM laudant sermone interno, i. e. mentis agitatione, cogitatione, sicuti nos DEum, non externo duntaxat ore invocamus, sed internè quoque, corde menteque cum eo colloquimur, ac bonitatem ejus laudamus, prout anima Mariæ *Luc. I. 46.* magnificabat Dominum. Nec infinitam omniscientiam DEI haud ignorans dubitaverit, internum hunc Angelorum sermonem ei cognitum esse. Qui namque omnium corda perquirat, & omne figmentum cogitationum intelligit, *1. Chron. XXIX. (XXIX.) 9.* imò, qui cogitationes nostras intelligit è longinquo, *Psal. CXXXIX. 2.* qui res tenebris occultatas illustraturus est, & consilia cordum manifestabit, *1. Cor. IV. 5.* quomodo ignotæ illi poterunt esse, quas mente agitant Angeli laudes ipsius? Atque sufficere hoc potest, quod DEus illas intelligit, utpote cujus in honorem diriguntur. Quod si tamen quærat: numne sic Angeli DEum laudent, ut & ipsi inter se invicem & reliqui Cælites eorum percipiant laudationes? non est, cur ullum de eo nobis residuum dubium remaneat. Utique spiritus, ab omni corporea mole liberi, suos sibi invicem conceptus communicare, ac alter alterius apprehendere sententiam possunt, nisi, quæ de sermocinationibus illorum vel inter se, vel cum DEO & hominibus in Scripturis passim leguntur, in meras imaginationes ac fabulas convertere velimus. Utut enim modus, quia sensibus adhuc materialibus adfueri sumus, incognitus nobis sit ac incomprehensibilis; fas tamen non est, propterea negare, DEum infinita sua potentia simile quid in spiritibus efficere potuisse, quod in animatis materialibus, dum cogitata nostra cum aliis per certa signa communicare, aliorumque vicissim

fim apprehendere valemus, quotidie cernere datur. Sed & homi-
 num in notitiam Angelos suas DEI laudationes deducere posse, ut-
 cunque id ipsum fiat: de eo namque disquirendi hic locus non est,
 nec edisserere chartæ angustia permittit; vel sola arguit Historia
 Nativitatis Salvatoris nostri, *Luc. II. 13.* Ut igitur, Angelos propriè
 DEum laudare, nobis evictum sit & positum extra controversiam
 omnem. Num verò etiam, jubilantibus nobis & DEI laudem canen-
 tibus, nobiscum eundem collaudant? Certè, nos, secundum volun-
 tatem divinam, Angelis esse curæ, qui dubitemus, prohibet locus cla-
 rissimus *Ebr. I. 14.* contestantur expressa Christi effata, sicuti *Matth.*
XIII. 10. ita cumprimis *Luc. XV. 7. 10.* Si ergo Angeli propter
 eos, qui salutem æternam hæreditaturi sunt, emittuntur à DEO, si
 coram illis gaudium est super uno peccatore pœnitentiam agente, qui,
 quæso, dubitabimus, illos nobiscum lætantibus lætari, DEumve lau-
 dantibus collaudare? Non enim non potest gaudio illis esse, si quid
 boni nobis, quorum salutem cupiunt, optant ac sperant, à benigni-
 tate Numinis contigerit? Dum igitur hætenus in Ecclesia Evangeli-
 co-Lutheranâ, speciatim & in Academiâ hæc, ringentibus licet, quin-
 imò freudentibus, Papæ Romani mancipiis, ob restitutam nobis,
 Summi Numinis gratia, ministerioque Thaumasiandri Lutheri, ve-
 ram, puram, sinceram & Apostolicam salutis doctrinam, auspiciis
Serenissimi Principis ac Domini, DN. CAROLI LEO-
POLDI, Ducis Regnantis Megapolitani, Domini nostri Clemen-
tissimi, quem, veritatis divinitus patefactæ Confessorem ingenuum,
 Tutorem ac Propugnatorem sincerum, DEUS servet! solenne Jubilæ-
 um celebravimus, non dubitamus, quin coetibus nostris sacris in-
 terfuerit sanctorum Angelorum invisibilis chorus, quin lætantibus
 nobis ac ostantibus collæti sint sanctorum Coelitus exercitus, quin
 sacrificia nostra eucharistica DEO offerentibus unà nobiscum ei gra-
 tias egerint, quin & divinum Nomen, ob ingens hæc in nos col-
 latum beneficium, laudantibus, id ipsum collaudaverint, nostrisque
 melodiis ac cantibus accinuerint sancti spiritus illi. Quandoquidem
 enim, DEI mandato, salutis nostræ, quantum in ipsis, curam sol-
 licitam agunt, & verò, quæ gaudendi, lætandi, jubilandique mate-
 riam, pro qua solenniores, humillimâ cum devotione, DEO gratias egi-
 mus, suppeditavit, salutiferæ doctrinæ, sine qua nec vera fides esse, nec
 salus

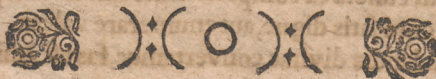
salus nostra sperari potest, restituta nobis veritas est, quis inficiabitur, eos, nostrum nobis in terris Jubilæum celebrantibus, in coelis quoque propterea jubilasse, nobisque DEUM laudantibus, Eum nobiscum unâ collaudasse? Nihil etenim illis, divini Numinis celebratione gratus, nihil eo, quod nostram in salutem vergit, magis acceptum illis contingere, svavius nihil haberi potest. Firmum itaque nobis ac indubitatum manet, nobis DEUM laudantibus, sanctos etiam Angelos eundem nobiscum collaudare, nobisque divinum in honorem jubilantibus, illos etiam, illius in gloriâ, lætum choro pæana canere. Quare nostrum, CIVES ACADEMICI O. O. HONORATISSIMI! tantò magis officium erit, DEUM pro tantis, quæ nosmet dignatur, ac innumeris quotidie ex inexhausto bonitatis illius fonte in nos dimanantibus, bonorum ac beneficiorum non rivulis, sed fluminibus, gratias agere, benignitatem ejus erga nos incomprehensibilem qualibet occasione deprædicare nostrisque laudibus efferre. Hoc enim unicum est, quod ipsi vicissim præstare valeamus; hoc est, quod ipsemet à nobis postulat; hoc est, quod in nobis ipsi placet; est &, in quo sancti coelestes spiritus se nobis associantur, & in quo eorum jam in terris fruimur consortio coelesti. Vident Angeli semper faciem Patris coelestis, *Matth. XIX. 10.* æterna fruente beatitudine, quod summum est perfectissimumque bonum: idèdque DEUM indefinenter non laudare non possunt. Preparata nobis etiam est ab æterno felicitatis hujus ejusdem hæreditas, cumque nos illa peccando fecissemus indignos, ipse Filius DEI nobis eandem recuperavit atque promeritus est, ut in fide in illum perseverantes eam non certò solum sperare & expectare, sed & magnâ cordis fiduciâ adire queamus. Quæ prima itaque nobis primariæque DEUM laudandi causa est. Est ipse Pater noster amantissimus pariter ac benignissimus, à quo prorsus innumera in nos beneficia proficiuntur atque redundant: quapropter & innumeras Nomen ejus sanctissimum laudibus celebrandi habemus causas. Quorsumcunque oculos convertimus nostros, luculentissima conspiciamus divinæ adversus nos beneficentiæ documenta, ut nullus sit tanta sapientia instructus intellectus humanus, qui cuncta ea comprehendere, nulla tam prompta lingua, quæ omnia ea eloqui satis digne, aut enumerare valeat. Ut igitur omnia hæc in materiam laudis divinæ convertamus, fas est. Imitemur proinde,

CIVES

GIVES OPTIMI DEOque DEVOTI! sanctorum Angelorum, perpetua DEI laude fungentium, exemplum, & continuis DEI beneficiis fruentes, continua illi nostra sacrificia laudum offeramus, gratias benignitati ejus agendo, beneficentiam deprædicando, & in universum Nomen ipsius mente linguæque celebrando. Sanctus Angelorum chorus laudantibus nobis DEUM collaudant: collaudemus igitur & nos istis eum laudantibus. Causarum quippe laudandi plusquam satis habemus, quarum vel unicam, cum, sive naturalia sive spiritualia, sive terrena sive cœlestia, sive temporalia sive æterna spectaverimus, innumerabiles alioquin ac inenarrabiles sint, speciatim allegare placet, cujus scilicet hoc ipsum, quod Ecclesia hodie celebrat, Festum nos admonere potest. Recordamur enim in illo bonorum, quorum nos Angelorum ministerio participes nos Numen benignissimum facit, quæ velut in compendio nobis Apostolus *Ebr. I. 19.* repræsentat. Quandoquidem ergo non hodie solum, sed per omnes vitæ dies Angelorum circa nos, ex voluntate DEI, Domini sui, ministerium occupatur, vel ea propter illi quotidie nostras cum devotione laudes offeramus atque cantemus. Tantum! **HALLELUJA!** Laudate DEUM omnes Angeli Ejus: laudate Eum omnes exercitus ejus. Laudate DEUM è terrâ. Reges terræ, & omnes populi; Principes & omnes Judices terræ: Juvenes, etiamque Virgines: Senes cum pueris laudent Nomen Domini: quia exaltatum est Nomen ejus solum: Decor Ejus est super terrâ & cœlis. **HALLELUJA!**

P. P. sub Sigillo Rectorali & Academico,
in Festo S. S. Angelorum d. 29. Sept.

Anni Jubilæi MDCCXXX.

salus nostra sperari potest, restituta nobis veritas est, quis in
tur, eos, nostrum nobis in terris Jubilæum celebrantibus, in
quoque propterea jubilasse, nobisque DEUM laudantibus, E
biscum unâ collaudasse? Nihil etenim illis, divini Numin
bratione gratius, nihil eo, quod nostram in salutem vergit,
acceptum illis contingere, svavius nihil haberi potest. Firm
que nobis ac indubitatum manet, nobis DEUM laudantibus,
etiam Angelos eundem nobiscum collaudare, nobisque divi
honorem jubilantibus, illos etiam, illius in gloriam, lætum ch
ana canere. Quare nostrum, CIVES ACADEMICI O. O. F
RATISSIMI! tantò magis officium erit, DEUM pro tantis
nosmet dignatur, ac innumeris quotidie ex inexhausto boni
lius fonte in nos dimanantibus, bonorum ac beneficiorum ne
lis, sed fluminibus, gratias agere, benignitatem ejus erga nos
prehensibilem qualibet occasione deprædicare nostrisque
efferre. Hoc enim unicum est, quod ipsi vicissim præsta
mus; hoc est, quod ipsemet à nobis postulat; hoc est, quod i
ipsi placet; est &, in quo sancti coelestes spiritus se nobis a
tur, & in quo eorum jam in terris fruimur consortio coelest
dent Angeli semper faciem Patris coelestis, *Matth. XIX. 10.*
fruentes beatitudinis, quod summum est perfectissimumque
ideòque DEUM indefinenter non laudare non possunt. Pr
nobis etiam est ab æterno felicitatis hujus ejusdem hereditas
que nos illa peccando fecissemus indignos, ipse Filius DE
eandem recuperavit atque promeritus est, ut in fide in illum
rantes eam non certò solum sperare & expectare, sed & mag
dis fiduciâ adire queamus. Quæ prima itaque nobis prim
DEum laudandi causa est. Est ipse Pater noster amantissimus
ac benignissimus, à quo prorsus innumera in nos beneficia
seuntur atque redundant: quapropter & innumeras Nomen e
tissimum laudibus celebrandi habemus causas. Quorsumcunqu
convertimus nostros, luculentissima conspiciamus divinæ adve
beneficentiæ documenta, ut nullus sit tanta sapientia instructus
stus humanus, qui cuncta ea comprehendere, nulla tam promptè
quæ omnia ea eloqui satis digne, aut enumerare valeat. Ut igitur
hæc in materiam laudis divinæ convertamus, fas est. Imitemur

